

Секція 15: Сучасні проблеми соціальної та гуманітарної освіти.

Інклюзивна освіта.

Яковенко І. О.

**кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки
та дошкільна освіта;**

Чорна В. В.

**кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри початкової освіти**

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

КОРЕКЦІЯ ДИСГРАФІЇ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ШЛЯХОМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми. Швидкий темп життя, велика кількість інформації та обмеження у спілкуванні дорослого з дитиною у дошкільному віці призводить до проблем у навчанні дитини, що не оволоділа правильною вимовою звуків у передшкільному періоді.

Найбільш поширеним мовленнєвим недоліком за клініко-педагогічною класифікацією мовленнєвих порушень у період початкового навчання дитини у школі є дисграфія.

Звертаючись до напрацювань вітчизняних корекційних педагогів відмітимо, що дане питання найбільш повно було висвітлено у працях Р. Лаласвої і Л. Парамонова, М. Шеремет та інших.

Питанню дослідження проблеми дисграфії та особливостям організації корекційно-педагогічної роботи з дітьми молодшого

дошкільного віку присвячено праці В. Ляудіс, Т. Фотекова, А. Ястребова та інших. Питаннями застосування інформаційних технологій у корекційній педагогіці висвітлено у напрацюваннях О. Оксимець, О. Зацепіної.

Актуальність нашого дослідження пов'язана із застосуванням нової комп'ютерної програми «Speech Therapy» для дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку при подоланні дисграфії.

Дисграфія – це часткове порушення процесу письма, що виражається у відхиленні діяльності аналізаторів, що беруть участь в операції фонематичного сприйняття і графічного кодування мовленнєвих символів. Відповідно, розрізняють артикуляторно-акустичну та акустичну, оптичну, аграматичну дисграфії.

Артикуляторно-акустична дисграфія характерна для дітей, що мають вади усного мовлення, які при письмі зберігаються. Тобто дитина робить ті ж помилки на письмі, що й в усному мовленні (звукозаміна, випадіння звуку, перестановка складів тощо). У дитини відбувається фонемне невпізнання (дзвінки приголосні замінюються глухими і навпаки).

Оптична дисграфія характеризується порушенням просторового сприймання, що унеможлиблює розрізнення подібних за своїми елементами букв на письмі. До типових помилок можна віднести написання літер у дзеркальному відображенні, пропуск елементів букв. Оптичну дисграфію легко виявити через особливості прояву поведінки дитини при письмі: закривання одного ока, нахил голови під великим кутом вправо чи вліво, скарги на головний біль.

Аграматична дисграфія в основному констатується у другому класі, коли дитина починає вивчати правила граматики. Аграматична дисграфія – порушення мовного аналізу і синтезу. Діти допускають помилки у вигляді пропуску складів, заміни складу, недописування закінчень, написання

префікса окремо від кореня, злите написання слів, неузгодження слів у роді, числі, відмінку, особі [1].

До причин виникнення дисграфії відносять: генетичну схильність, особливості протікання вагітності, черепно-мозкові травми, перенесення тяжких інфекційних захворювань у віці до одного року.

Займатися корекційною роботою з усунення дисграфії у дітей молодшого шкільного віку доцільно якомога раніше. З поширенням інклюзивного навчання у молодшій школі [3] вчителям необхідно знати основні типові помилки при письмі, що вказують на прояви дисграфії. До таких помилок відносять: помилки фонетичного характеру за схожістю, спотворення складів (пропуск, заміна, перестановка), роздільне написання частини слова чи злите написання двох і більше слів, помилки графічного характеру (за зовнішньою схожістю), пом'якшення приголосних в кінці слова чи пропуск м'якого знака при необхідному вживанні [2].

Важливо зазначити, що вище зазначені помилки на письмі не виникають через ліню дитини і небажання вчитися. Дане явище характеризується як певні порушення у роботі аналізаторів і не залежить від кількості вправлень у написанні того чи іншого слова, вивчення правил граматики чи уважності учня при виконанні письмових завдань.

Для подолання дисграфії у дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку рекомендовано поетапний підхід до письмових завдань.

Перший етап включає ознайомлення дитини зі звуком (звучання, графічне зображення) і впізнанні його серед мовленнєвого потоку (визначення місця звуку у слові). Тобто до першого етапу корекційної роботи буде входити фонематичне сприйняття звуку та графічне зображення букви, що позначає даний звук.

Другим етапом корекційної роботи передбачено впізнання звуку з узагальненням вивчених понять («назви одним словом»). Також важливим етапом роботи є розвиток словника дитини і вправляння в розумінні значення абстрактних понять.

Наступний крок, що допоможе позбутися проявів дисграфії – орієнтування у просторі («право-ліво», добір вправ на зображення предмету в різних частинах площини). Більш дієвим способом роботи з формування навиків орієнтації у просторі є маніпулятивні дії з предметами (Нд. : іграшка на коробці, у коробці, справа від, зліва від).

Для запобігання пропуску складів ведеться корекційно-розвивальна робота щодо поділу слова на склади. Якщо в дитини наявна артикуляторно-фонематична форма дисграфії ведеться робота по виправленню недоліків вимови пошкодженого чи відсутнього звуку.

Саме завдяки специфічності дисграфії як мовленнєвого захворювання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку доцільна розробка нестандартних методів і форм роботи по усуненню означеної вади. Найбільш повне подолання дисграфії можливе через використання засобів комп'ютерних технологій.

До таких технологій належить корекційно-розвивальних комплекс «Speech Therapy», який схвалено МОН України для використання дітьми з особливими потребами [4]. Розроблений комплекс вправ «Speech Therapy» спеціально для дітей з порушеннями слуху (системного і фонематичного) та дітей з тяжкими вадами мовлення (дизартрія, алалія, фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення, алалія (сенсорна і моторна), а також найбільш поширене мовленнєве захворювання у дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку – дислалія (у нашому випадку, мономорфна складана).

Програма легка в користуванні і не потребує спеціальних знань з програмування. Вправи дібрано таким чином, що легко допоможуть дитині підготуватися до процесу письма і виправити недоліки, пов'язані з дисграфією.

Вправи корекційно-розвивального комплексу «Speech Therapy» підібрано таким чином, що допомагають дитині не лише пройти всі етапи підготовки до письмової роботи, а й унаочнити матеріал, зробити його цікавим.

Важливим вважаємо функцію повтору завдання та вмонтований у програму анімаційний персонаж-помічник. Тобто, коли дитина не знає відповіді чи їй важко виконати завдання, помічник допомагає у виконанні.

До кожного звуку дібрано по 6 завдань: «Послухай і запам'ятай», «Вибери в якому слові є звук ... (додаткове завдання на повторення)», «Назви одним словом (додаткове завдання на закріплення)», «Право-ліво (додаткове завдання на закріплення)», «Розташування звуку у слові (складова структура слова)», «Логоритмічне завдання».

Вважаємо актуальним розроблене оцінювання виконання вправ дитиною у вигляді анімаційних персонажів. У нашому випадку – совеня повне (відмінно), до половини (добре), видно зі шкаралупи лише очі сови (задовільно).

Література:

1. Логопедія: підручник / за ред. М. К. Шеремет. Вид. 3-тє, перер. і допвн. К. : Вид дім «Слово», 2015. С. 576-592
2. Тарасун В. В. Основи теорії і практики логодидактики: підручник. К. : Каравела, 2017. С. 87-93.
3. Концепція Нової Української школи. URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення : 24.10.18).
4. Speech Therapy. URL: http://impression.ua/news?articles_id=246. (дата звернення : 24.10.18).